

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника Историја, уџбеник са одабраним историјским изворима за други разред гимназије, на хрватском језику и писму, аутора др Радивоја Радића и Весне Рашковић, издавача „Фреска“ д. о. о., Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник *Povijest, udžbenik s odabranim povijesnim izvorima za drugi razred gimnazije*, превод уџбеника истих аутора, издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача „Фреска“, Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-62/2020-03.

Уџбеник обухвата шест тематских целина: Увод; Кључне појаве и процеси у епохи; Државе и институције средњег и раног новог века; Друштвени и привредни односи у средњем и раном новом веку; Култура и свакодневни живот у средњем и раном новом веку и Појаве дугог трајања – мит, легенда, наука.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 –Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке:

- На 1. страници уџбеника *Lektura u korektura* треба исправити у *Lektura i korektura*.
- На 1. страници уџбеника реч *Rukovodilac* треба исправити у *Rukovoditelj*.
- На 1. страници уџбеника реч *Štampra* треба исправити у *Tisak*.
- На 1. страници уџбеника реч *Tiraž* треба исправити у *Naklada*.
- На 1. страници уџбеника *Ministar prosvete, nauke...* треба исправити у *Ministar prosvjete, znanosti...*
- У Садржају у 3. тематској целини под 2. реч *Европа* треба исправити у *Еуропа*.
- У Садржају у 3. тематској целини под 5. реч *zapadноеvropskih* треба исправити у *zaradноеvropskih*.
- У Садржају у 4. тематској целини реч *privredni* треба исправити у *gospodarski*.
- На 4. стр. у објашњењу изнад и испод слике реч *podaci* треба исправити у *podatci*.
- На 9. стр. погрешно је растављена реч на крају реда, исправно је: *vrіje-me*.
- На 15. стр. треба ставити болд на: *Vizigoti*, 476.
- На 17. стр. треба ставити болд на: *Arijanstvo, hereza*.
- На 18. стр. треба ставити болд на: *Arpadom*.

- На 18. стр. на крају задње реченице за sveca треба исправити у svetcem.
- На 21. стр. треба ставити болд на: Belegeziti.
- На 21. стр. треба ставити италик на: Via militaris.
- На 23. стр. реч у поднаслову starosjedeoci треба исправити у starosjedoci.
- На 26. стр. реч staroslovenski треба исправити у staroslavenski.
- На 34. стр. треба ставити болд на: monopol.
- На 41. стр. треба ставити болд на: romanizacije.
- На 42. стр. треба ставити болд на: sveti Antun, samostane.
- На 44. стр. треба ставити болд на: 1054.
- На 46. стр. треба ставити италик на: Otonove povlastice.
- На 44. стр. треба ставити болд на: katari.
- На 54. стр. треба ставити болд на: Studenice, Žiču, Peć.
- На 55. стр. треба ставити болд на: čtece.
- На 56. стр. скинути италик са: Ktitor и Zadužbinu.
- На 59. стр. треба ставити болд на: Martin Luther, protestantima, protestantizmom.
- На 60. стр. треба ставити болд на: isusovci, Družba Isusova.
- На 60. стр. Društvo Isusovo треба исправити у Družba Isusova.
- На 64. стр. треба скинути болд са: (1674. – 1706.)
- На 65. стр. треба ставити болд на: 1766.
- На 66. стр. треба ставити болд на: Turci Seldžuci, hodočasnika.
- На 78. стр. треба ставити италик на: imperator, caesar, augustus.
- На 79. стр. треба ставити болд на: Bazilija II. (976. – 1025.)
- На 84. стр. треба ставити болд на: „grčka vatra“, Córdoba.
- На 86. стр. треба ставити болд на: Novgorodu.
- На 89. стр. треба ставити болд на: „Sveto Rimsko Carstvo“.

- На 90. стр. треба ставити болд на: Visle.
- На 93. стр. треба ставити болд на: carstva, Samuilo.
- На 95. стр. треба ставити болд на: nadbiskupije.
- На 101. стр. треба ставити болд на: monarha.
- На 103. стр. треба ставити болд на: Plantagenet.
- На 104. стр. треба ставити болд на: ustavnim zakonom.
- На 78. стр. треба ставити италики на: Velike povelje sloboda (у другом навођењу).
- На 106. стр. треба ставити болд на: Tudor.
- На 110. стр. треба ставити болд на: 1364.
- На 111. стр. треба ставити болд на: samostalnost.
- На 114. стр. треба ставити болд на: veliki župan, Nemanjića.
- На 115. стр. треба ставити болд на: Sava, Hilandar.
- На 116. стр. треба ставити болд на: vijencem, Žiči.
- На 123. стр. треба ставити болд на: Velbužda.
- На 125. стр. треба ставити болд на: Ser, Skoplju.
- На 128. стр. треба ставити болд на: regalnih prava.
- На 132. стр. треба ставити болд на: sugubim, Mileševi.
- На 134. стр. треба ставити болд на: vlastela.
- На 134. стр. треба ставити болд уместо италики на: stanak, sbor.
- На 137. стр. треба ставити болд на: Malo vijeće.
- На 140. стр. треба ставити болд на: feranima.
- На 143. стр. треба ставити болд на: Kosovu polju, 15. lipnja 1389.
- На 148. стр. треба ставити болд на: vlasti, vojvode.
- На 168. стр. скинути италики са: Akta o supremaciji.
- На 171. стр. треба ставити болд на: rojaliste.

- На 180. стр. треба ставити италики на: Privilegije.
- На 198. стр. у другом поднаслову u sjenci треба исправити у u sjeni.
- На 198. стр. треба ставити болд на: ruralizacije, zamiranje trgovine.
- На 201. стр. треба ставити болд на: svećeniku, rataru, vojniku.
- На 203. стр. треба ставити болд на: sajmovi.
- На 207. стр. треба ставити болд на: Hanzetaska liga (у рубрици Naučili smo).
- На 208. стр. треба ставити болд на: vlastelčiče.
- На 209. стр. треба скинути италики са болдованих речи: sebrī, otroci, meropsi.
- На 209. стр. треба скинути италики са болдованих речи: manu facere.
- На 218. стр. треба ставити италики на: Kuranu, Suni.
- На 218. стр. треба ставити италики на: Biblija.
- На 218. стр. реч obavezujuća треба исправити у obvezujuća.
- На 220. стр. треба ставити болд на: ušur.
- На 231. стр. треба ставити болд на: skriptorijima.
- На 235. стр. треба уклонити болд са речи skriptorijima.
- На 240. стр. треба ставити болд на: Mistrom.
- На 242. стр. реч у поднаслову Slobodnoumni треба исправити у Slobodoumni.
- На 245. стр. треба ставити болд на: žitija.
- На 246. стр. треба ставити болд на: ljetopisi.
- На 246. стр. треба ставити италики на: Dušanov zakonik.
- На 247. стр. треба ставити болд на: bolnice.
- На 250. стр. треба ставити болд на: „stećci“, „mramorovi“.
- На 252. стр. треба ставити болд на: Konstantin Filozof.
- На 253. стр. треба уклонити болд на: pismenost.
- На 255. стр. треба ставити болд на: Dante Alighieri.

- На 271. стр. треба ставити болд на: Bernart de Ventadorn.
- На 275. стр. треба ставити болд на: fabulu

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Запажања Комисије у вези са Уџбеником, који је одобрен за издавање и употребу на српском језику:

"У уџбенику на српском језику, а самим тим и у преводу уџбеника на хрватски језик и писмо, постоје наводи који су апсолутно неприхватљиви, а наведени примери спадају у ред најеклатантнијих:

- На 74. стр. непримерен и непоуздан садржај, који на недостојан начин представља Старе Словене, „са трском у устима“, а поготово је неприхватљив начин на који су представљени Бугари мохамеданци у прапостојбини, где су описани, између осталог и као смрдљиви (страшан смрад).
- На 74. стр. непримерен и непоуздан садржај, који на недостојан начин представља Србе, као народ робова, а све то, позивајући се на византијског цара, Константина VII Порфирогенита, чији састављивачи овог историјског извора, недвосмислено нису били компетентни, а из дневнополитичких и удворничких разлога, нису били наклоњени Србима."